

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2005/35
Karar Sayısı : 2008/62
Karar Günü : 21.2.2008
R.G. Tarih-Sayı : 01.04.2008'de tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay Yedinci Daire

İTİRAZIN KONUSU: 6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının 16.7.2004 günlü, 5228 sayılı Yasa ile değiştirilen (b) bendinin "maktu vergiyi her bir mal itibariyle sıfıra kadar indirmeye, (A) cetvelindeki mallar için iki katına (B) cetvelindeki mallar için bir katına kadar artırmaya, bu sınırlar içinde malların cinsleri, özellikleri, fiyat grupları, alkol dereceleri ve içerdiği alkol miktarına göre farklı vergi oranı ve maktu vergi tutarı belirlemeye, listedeki her bir mal itibariyle nispî ve maktu verginin yalnızca birisini uygulatmaya, yalnızca nispî vergi uygulanması halinde hesaplanan özel tüketim vergisinin maktu vergi tutarından az olmaması şartını koymaya," bölümünün Anayasa'nın 2., 10. ve 73. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'na ekli (III) sayılı listenin 5228 sayılı Yasa ile değişik (A) ve (B) cetvellerinde yer alan bazı mallar için maktu vergi tutarları belirlenmesine ilişkin 27.8.2004 günlü ve 2004/7792 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi eki Kararın biralar ile ilgili kısımlarının iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Danıştay Yedinci Daire, iptali için başvurmuştur.

II- İTİRAZ KONUSU YASA KURALI

6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının 16.7.2004 günlü, 5228 sayılı Yasa ile değiştirilen ve itiraz konusu bölümü de içeren (b) bendi şöyledir:

'b) (III) sayılı listedeki mallar için belirlenen oranları (5281 sayılı Yasa ile değişik ibare) her bir mal itibariyle sıfıra kadar indirmeye, (A) cetvelindeki mallar için dört katına (B) cetvelindeki mallar için yarısına kadar artırmaya, maktu vergiyi her bir mal itibariyle sıfıra kadar indirmeye, (A) cetvelindeki mallar için iki katına (B) cetvelindeki mallar için bir katına kadar artırmaya, bu sınırlar içinde malların cinsleri, özellikleri, fiyat grupları, alkol dereceleri ve içerdiği alkol miktarına göre farklı vergi oranı ve maktu vergi tutarı belirlemeye, listedeki her bir mal itibariyle nispî ve maktu verginin yalnızca birisini uygulatmaya, yalnızca nispî vergi uygulanması halinde hesaplanan özel tüketim vergisinin maktu vergi tutarından az olmaması şartını koymaya, '

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İÇTüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Cafer ŞAT, A.Necmi ÖZLER, Ali GÜZEL, Fettah OTO ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılımlarıyla, 4.5.2005 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı ve ilgili yasama belgeleriyle bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının 16.7.2004 günlü, 5228 sayılı Yasa ile değiştirilen (b) bendi, 8.4.2006 günlü, 26133 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 30.3.2006 günlü, 5479 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Özel Tüketim Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 10. maddesinin (b) bendiyle değiştirilmiştir. Buna göre, 4760 sayılı Yasa'nın 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının 5228 sayılı Yasa ile değiştirilen (b) bendinin itiraz konusu bölümü ile Bakanlar Kurulu'na verilen yetki de tümüyle değiştirilmiş olduğundan, bu bölüme yönelik iptal isteminin konusunun kalmadığı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle, iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşlere katılmamışlardır.

V- SONUÇ

6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının 16.7.2004 günlü, 5228 sayılı Yasa ile değiştirilen (b) bendi, 30.3.2006 günlü, 5479 sayılı Yasa'nın 10. maddesinin (b) bendiyle değiştirildiğinden, (2) numaralı fıkranın 5228 sayılı Yasa ile değiştirilen (b) bendinin '... maktu vergiyi her bir mal itibarıyla sifra kadar indirmeye, (A) cetvelindeki mallar için iki katına (B) cetvelindeki mallar için bir katına kadar artırmaya, bu sınırlar içinde malların cinsleri, özellikleri, fiyat grupları, alkol dereceleri ve içerdiği alkol miktarına göre farklı vergi oranı ve maktu vergi tutarı belirlemeye, listedeki her bir mal itibarıyla nispî ve maktu verginin yalnızca birisini uygulatmaya, yalnızca nispî vergi uygulanması halinde hesaplanan özel tüketim vergisinin maktu vergi tutarından az olmaması şartını koymaya,' bölümüne ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 21.2.2008 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI

Esas Sayısı : 2005/35
Karar Sayısı : 2008/62

Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU Üye	Ahmet AKYALÇIN Üye	Mehmet ERTEN Üye
A. Necmi ÖZLER Üye	Serdar ÖZGÜLDÜR	Şevket APALAK Üye
Serruh KALELİ		Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin ikinci fıkrasının 5228 sayılı Yasa ile değiştirilen ve iptali istenen bölümün yer aldığı (b) bendinin 30.3.2006 günlü 5479 sayılı Yasa ile değiştirilmesi üzerine Danıştay'da devam eden davanın konusunun objektif düzenleyici işlem olduğu gözetilerek itiraz yoluyla yapılan başvuru hakkında karar verilmesine yer olmadığı yolunda karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılan başvuruların konusunu oluşturan yasa kuralının, daha sonra değişikliğe uğraması nedeniyle Danıştay'da bakılmakta olan davada uygulanma olanağını yitirdiği kabul edilemez. Bu dava, objektif düzenleyici işleme karşı açılmış olsa da, itiraz konusu kural uygulanarak sonuçlandırılacağından, Anayasal denetimin sürdürülmesi gerekirken Danıştay'da açılan davada da karar verilmesine yer olmadığına karar verileceği düşüncesiyle işin esasının incelenmemesinin, hukuksal dayanağı bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle çoğunluk görüşüne karşıyım.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

AZLIK OYU

Anayasa'nın 153. Maddesinde iptal kararlarının geriye yürümiyeceği, 152. Maddesinde yargı yerlerince yapılan başvurularda beş ay içinde karar verilmezse mahkemenin davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandıracağı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye

kadar Anayasa Mahkemesi kararı gelirse mahkemenin buna uymak zorunda olduğu kurala bağlanmıştır.

Buna göre, somut kural denetimlerinde Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürüyerek mahkemelerdeki uyuşmazlığa uygulanacağı anlaşılmaktadır. Uygulamanın da bu yönde gelişim gösterdiği, yaygın ve durulmuş kararlardan izlenmektedir.

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. Maddesinin ikinci fıkrasındaki iptale konu edilen (b) bendinin sonradan değişmiş olması, Danıştay Dairesinin uyuşmazlığı çözerken kuralın önceki metnini ele almasını etkilemez. Danıştayda görülen uyuşmazlığın konusunu Bakanlar Kurulu kararının oluşturması, bir vergileme işleminin bu dava içinde uyuşmazlık konusu yapılmaması bu yaklaşımı değiştirmeyecektir. Çünkü, idari işlemlerden olan Bakanlar Kurulu kararı yasal kuralın bir anlamda uygulamasıdır. Bakanlar Kurulu kararlarının düzenleyici işlem olarak nitelenmesi bu sonucu değiştirmez. Kaldığı vergi işlemleri, bireylerin kendi istençleri ve davranışları sonucu oluşan öznal işlem niteliğindedir. Başka bir anlatımla, yükümlü yaptığı beyan, harcama veya gelire göre bir vergi işlemiyle karşılaşacaktır. Özel tüketim vergisinde de vergi miktarını saptamada esas alınan Bakanlar Kurulu kararı vergiye konu malla ilgili matraha uygulanacak oran ve asgari maktu vergi tutarını öngören ilk belirleyici uygulama işlemidir. Gerçekten de dolaylı vergilerde tecimsel ve tüketime yönelik hareketlerle vergiyi doğuran olaylar gerçekleşir. Özel tüketim vergisinin tarihinde beyanın söz konusu olması, uygulamanın ortaya çıkışındaki özellikleri ve vergiyi doğuran olayın niteliğini değiştirmez. İdare hukukunun, uyuşmazlıklarda işlemleri alınış tarihlerindeki yasal kurallara göre çözme ilkesi, burada varolan sonucun, yani işlemlerin alınış tarihindeki geçerli yasal ilkelerin uygulanacağını ayrı nedenidir.

Öte yandan, Bakanlar Kurulu kararının uygulama işlemi olarak nitelenmemesi vergi olgusunun doğasıyla da bağdaşmaz Çünkü, Yasaların Bakanlar Kuruluna somut miktarlar ve oranları belirleme yolunda verdiği yetkiler, içerdiği belirginlikler ile bu oranlara dayanacak beyanı izleyecek işlemler, birlikte bir bütünlük oluşturan birleşen iradelerin yansıması olacaktır. Değinen yansıma, yasalara bağlı olarak ortaya çıkacak yönetsel tüm işlemlerin genel anlam ve kapsamıyla uygulama işlemleri olduğunun kabulünü zorunlu kılmaktadır. Kaldı ki, Danıştayda dava açan davacının vergileme işlemine karşı vergi mahkemelerinde dava açtığını belirttiği ve bağlantı isteminde bulunduğu, böylece ön işleme bağlı vergileme işleminin de uyuşmazlık konusu yapıldığı anlaşılmaktadır. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun bağlantıyı düzenleyen 38. Maddesi karşısında, uyuşmazlıkların ilk derece Danıştay da görülmesi olasılığı ya da bir bölümünün ilk bir bölümünün temyizen incelenecek olması Danıştay Dairesinin kuralı uygulayacağını gerektirir.

Bu nedenlerle, yasal değişikliğin başvuruya konu kuralın esastan incelenmesini önlemeyeceği oyuyla karara karşıyım.

Üye

Şevket APALAK

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.6.2002 günlü, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının 16.7.2004 günlü, 5228 sayılı Yasa ile değiştirilen (b) bendi; 8.4.2006 günlü ve 26133 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 30.3.2006 günlü, 5479 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Özel Tüketim Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 10. maddesinin (b) bendi ile değiştirildiğinden bahisle Danıştay'da devam eden davanın konusunun kalmadığı ve itiraz yoluyla yapılan başvuru hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşmiş uygulamalarına göre, itiraz başvurularında iptali istenilen Kural'ın sonradan değiştirilmiş olması, Anayasa'ya uygunluk denetimini etkilemez. Mahkeme elindeki davayı olay tarihinde yürürlükte bulunan Yasa'ya göre çözeceğinden kişilerin hak kaybına uğramamaları bakımından söz konusu Yasa'nın olaya uygulanacak kurallarının Anayasal denetiminin yapılmasındaki hukuki yarar açıktır.

Bu dava, objektif düzenleyici işleme karşı açılmış olsa da, itiraz konusu kural uygulanarak sonuçlandırılacağından, anayasal denetimin sürdürülerek işin esasının incelenmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ